ДО МІСЯЦЯ

Було вже десь поза північ, а він молотив на тоці збіжжя до місяця. Дужими грудьми втягав свіже повітря теплої ночі, а ціпом махав з такою силою, як коли би хотів за один раз змолотити усе своє збіжжя і проголосити світові свою славу — доброго й ревного господаря.

З хати вийшла його жінка. Станула в сінях на порозі і виглянула на подвір'я. Поправила торочки від спідниці і знизила на чоло хустку, що зсунулася була аж на тім'я. Сорочка отвиралася на грудях. З пазухи визирали білі груди та дрожали до місйця, як два голубині серця на мережаній молоком і кров'ю постільці.

Крадькома зиркнула на свого чоловіка...

— Кликала би-м та й ми стидно... гм... Почіхалася поза вухо й позіхнула якби з нудів.

— Андрі'! — прошептала ледве чутно.

Він не чув її голосу, лишень далі гопаіз ціпом по снопах. Зерно вискакувало з пупінок вгору, розскакувалося набоки і шолопало між стеблами.

— Андрі'! — кликнула ще раз тихо і ніби сама застидала-ся... Сховалася за одвірок.

Стояла довго боса в сінях і з-за стіни позирала то на повний місяць, то на чоловіка...

Він вибив штири снопи, відложив ціп набік і зігнувся, щоби підняти вимолочені околоти і поскладати їх в оденок — най би чекали до завтра, то буде їх витрісати на пуки...

їй бурилася чомусь кров у жилах і розходилася по тілі, як струя теплої купелі, ноги дрожали ніби від студіні, а під грудьми тріпоталося серце — якби бажало сподіваного ви-сліду дивної новини.

Підкралася як ласиця і побігла на тік. Положилася горілиць на снопи і всміхнулася, якби хотіла заманити'Андрія до себе.

— А ти чо' ту?

— Або що? Не можна?

— Чому не спиш?

— Не хочеться самій.

— Тікай гет,— не перешкаджай!

— Ой ґаздо мій, та чо' ся так квапиш? Ще помолотиш — не бійся.

— Ей, тікай, кажу, бо буду молотити.

Як би зі злості підоймив ціп з землі, сплюнув в долоню та й замахнув два рази біяком в повітрі. Стримав жінці над головою і вдарив її легонько по стегнах.

— Про мене, й забий — то не вступлюся. Повернулася лицем до нього і вишкірила білі зуби. Цікава була, що він тепер скаже...

Виділа, як повний місяць зазирав їй у розхилену пазуху і студеним світлом цілував її біле тіло між двома грудьми... Бачилося їй, що Андрій вп'ялив свої очі саме у ту долинку, що білілася у тіні під її грудьми. Загорнула рубці пазухи один на другий і видуту сорочку заткнула за пояс.

— Йди, Насте, спати...—сказав уже лагідніше. Не слухала — мовчала.

— ...я домолочу та й зараз прийду.

Видивилася йому в очі, похитала головою і закусила червоні губи.

Жінчин непослух збив Андрія з толку.

— Чому мене не слухаєш?

— А ти мене чому не слухаєш?

— Бо я злий на тебе.

— А я таки недобра.

Дивився на жінку і щось собі думав... Мовчали.

— Тебе хто навчив — на жінку з ціпом розганятися? Кинув ціп на тік, випрямив голову і взявся запідбоки.

— Так то я люблю. Тепер тобі щось скажу. Підвелася з землі і станула коло Андрія. Поклала йому

руку на плече і дивилася чоловікові в очі.

— Чому, Насте, не спиш?

— ЯК маю спати, коли молотиш та спати не даєш?

— Ади, яка мені пані! Засвіти лампу та роби що.

— Та коби-м мала дитину, то би-м бавила, а так що буду дурно сиділа?

— Ну, то кужіль пряди.

— Та коли не видко ся прясти.

— Ну, то засвіти собі.

— Ей, я не маю що прясти, нащо дурно світити?

— Ну, то блохи бий.

— Коли і бліх не маю.

— Ну, то чо' мене нудиш? Кажи, що маєш казати, і йди собі.

Притулилася до нього і лівою груддю гріла його праве рам'я.

— Ну, що-сь мені мала казати?..

— Чекай, ще скажу... Маємо час...

Взяла його за шию і повела поволі до хати...

Посідали обоє на ослін під вікном. Вона поцілувала його, її лице пашіло вогнем, а губи розхилялися* ніби у сні. Віддихала скоріше і здавалося їй, що не може добре говорити. Воліла цілувати Андрієві губи... міцно... міцніше...

А він соромився і за свою жінку, і за самого себе — за свою "слабість". Почіхався в голові і скривився.

— Ти чо' такий нині ніякий? Га, чоловіче? Скажи!

— Коли я помолочу моє збіжє?

— Ей, ще маєш час... колись помолотиш. І знов присунулася ближче до нього.

— Не штука сказати: колись, але коли?

— Коли пан біг дасть.

— Ей, ти все своє — видко, не господарська дочка.

— Я тобі поможу.

— Ну-ну, цікавий би я видіти, чи ти вмієш ціп в руки взяти.

— Андрі'... а тобі що таке?

— Та яке?

— Ет, не питайся, бо я вже зла... Знаєш, що я тобі скажу?

— Що таке?

— Ходи спати.

Видивилися одно одному в очі...

— Як файно місяць світить.

Вона лежала на постелі від стіни, а він скраю. Дивився у вікно і щось собі думав...

— Андрію! Чому що не говориш?

— Та що буду говорити, коли не маю що?

— Чого ти нині надувся... Андрі'!.. Що тобі не рехт?

— Та нічого... що би мало бути? Обернулася і потермосила його легко за плече.

— Скажи мені, ти ще фурт думаєш про свою криву Ганнуську? Що?

— Або вона моя?

— Га, чому ні... Багачка... та й робітниця з неї добра, не така нероба, як твоя жінка.

— А дай ми чисту годину — тобі все дурниці в голові. Хотіла тільки подразнити його. Любила, коли він сердився. Вона тоді ласилася до нього і робила з ним, що хотіла.

Поцілувалися, бо... не мали що балакати...

— Як гадаєш, Насте, та хіба вже будемо спати?

— Та певно.

Встав і пішов засунути двері від сіней. Добув з кишені тютюн, скрутив дзиґар, закурив і знов ліг на постіль та дивився в темний сволок на стелі. Докурив і примкнув очі, аби заснути. Вона вдавала, що спить...

— Насте! Ти спиш?

— Ні, або що?

— А мого ціпа ніхто не возьме?

— Ей, та кому би треба нашого ціпа?

— Коби-м був бодай в мандлі сховав.

— Та я би вчула, якби хто йшов красти.

— Коби-сьмо хоч рано не заспали...— сказав трохи згодом.

— Не бійся — ще далеко до раня. Зітхнув якось поважно, глибоко. Вона й собі зітхнула...

— Що тобі так тяжко?

— Нічо — оттак...

І витягнулася ніби з невиспання.

— Диви, яка я маленька напротив тебе.

— Ще виростеш. Позіхнула.

— Хочеш спатик Насте?

— Не дуже...

— То говори що.

— Та що буду говорила?

* * *

Місяць погасав на блідій синяві осіннього неба й останніми лучами заглянув у хату...

Його рука була у жінки за пазухою, а її біле рам'я обгортало його смагляву шию...

Л[ьвів]. 11 жовтня 1899